

GİRİŞİMCİLİKLE İLİŞKİLİNDİRİLEN PSİKOLOJİK KARAKTERİSTİKLER VE GİRİŞİMCİLİK NİYETİ ARASINDAKİ İLİŞKİ: ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİ ÜZERİNDE AMPİRİK BİR ÇALIŞMA

Özlem ÇETİNKAYA BOZKURT, Yrd. Doç. Dr.
ozlemcetinkaya@mehmetakif.edu.tr, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi

Adnan KALKAN, Doç. Dr.
adnankalkan@mehmetakif.edu.tr, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi

Özet: Bu çalışma; girişimcilikle ilişkilendirilen psikolojik karakteristiklerin üniversite öğrencilerinin girişimcilik niyeti üzerindeki ilişkileri belirleme amacını taşımaktadır. Literatürde yer alan girişimcilik sürecinin hayati bileşenleri (başarma ihtiyacı, risk alma eğilimi, belirsizlik toleransı, proaktif kişilik ve kendine güven) girişimcilik davranışı ile ilişkilendirilen psikolojik karakteristikleri ifade etmektedir. Literatüre göre söz konusu karakteristikler ile girişimcilik niyeti arasında anlamlı ilişkilerin var olduğu kabul edilmektedir. Üniversite öğrencileri için tasarlanan bu çalışmada yönetim bilimi bölümü öğrencilerinden oluşan 229 öğrenci örneklem olarak seçilmiştir. Böylelikle üniversite öğrencileri üzerinde söz konusu psikolojik karakteristikler analiz edilmiştir. Elde edilen sonuçlarla üniversite öğrencilerinde girişimcilik niyetinin oluşumu ile literatürdeki psikolojik karakteristiklerin ilişkisi açıklanabilmektedir. Böylelikle girişimci olmak isteyen öğrencilere yönelik eğitim hizmeti veren üniversiteler vb. örgütler için yararlanılabilecek bir veri tabanının oluşturulmaya çalışılacaktır. Araştırma sonucunda başarma ihtiyacı, proaktif kişilik, belirsizlik toleransı ve kendine güven ile girişimcilik niyeti arasında ilişkilerin var olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Girişimcilik, Girişimcilik Niyeti, Girişimcilikte Psikolojik Karakteristikler

RELATIONSHIP BETWEEN PSYCHOLOGICAL CHARACTERISTICS ASSOCIATED WITH ENTREPRENEURSHIP REGARDING WITH AND ENTREPRENEURIAL INTENT: AN EMPIRICAL STUDY ON UNIVERSITY STUDENTS

Abstract: This study aims to determine the relationships between the psychological characteristics associated with entrepreneurship and entrepreneurship intention for university students. The vital components of the entrepreneurial process in the literature (achievement needs, tend to take risk, tolerance for uncertainty, proactive personality and self-confidence) represents the psychological characteristics associated with entrepreneurial behavior. According to the literature; it is accepted that there are significant relationships between these characteristics and entrepreneurial intention. In this study, designed for college students, 229 students from management information systems department in Mehmet Akif Ersoy University are selected as a sample. Thus, psychological characteristics on college students have been analyzed. With these results obtained in this study, the relationship between formation of entrepreneurial intentions for students in university and psychological characteristics in the literature can be described. Thus, a data base that can be used for universities, etc. that providing educational services for students who wish to become entrepreneurs will be created. According to the results in this research; the relations between achievement needs, tend to take risk, tolerance for uncertainty, proactive personality, self-confidence and entrepreneurial intention have been determined.

Keywords: Entrepreneurship, Entrepreneurial Intent, Entrepreneurship Psychological Characteristics

1. GİRİŞ

Günümüzde girişimcilik geliştirmekte olan ülkelerde ve dünyanın ekonomik büyümesinde en dinamik güçlerden biri haline gelmiştir. Literatürdeki son araştırmalar (Krueger vd., 2000; Nwankwo vd., 2012; Opoku-Anty vd., 2012; Zain vd., 2010) girişimcilik sürecindeki niyetler üzerine odaklanmıştır. Girişimciliğin ortaya çıkışında kişiliğin mi yoksa sosyal çevrenin mi daha etkili olduğu uzun bir süredir tartışılmaktadır. Kişilik üzerinde yoğunlaşanlar girişimcilerin psikolojik özelliklerine önem vermişlerdir. Bu özelliklerin kazanılması ve geliştirilmesi, hiç kuşkusuz, doğuştan kazanıldığı gibi, güçlendirilmesi ve fonksiyonel hale getirilmesi de, çeşitli eğitim ve geliştirme çalışmalarına mümkün olabilmektedir.

Son yıllarda girişimcilik ve girişimci kişilerin özellikleri arasındaki ilişkiyi incelemeye yönelik yapılan çok sayıda araştırmadan (Ören vd., 2011; Altınay vd., 2012; Erdem, 2002; Tajeddini ve Mueller, 2009; Gürol ve Atsan, 2006; Alpkın vd., 2002; Börü, 2006) söz etmek mümkündür. Bunların içinde, girişimcilik niyetleri oldukça merak edilen gruplardan birisi de üniversite öğrencileridir. Bu bağlamda Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi'ndeki öğrencilerin girişimcilikle ilişkilendirilen psikolojik özelliklerden başarma ihtiyacı, risk alma, proaktif kişilik, kendine güven, belirsizliğe karşı tolerans özellikleri ve girişimcilik niyetleri arasındaki ilişkiler araştırılmıştır. Alan yazında yer alan girişimcilik sürecinin hayati bileşenleri; başarma ihtiyacı, risk alma eğilimi, belirsizlik toleransı, proaktif kişilik ve özgüven girişimcilik davranışı ile ilişkilendirilen psikolojik karakteristikleri ifade etmektedir. Literatürden hareketle söz konusu karakteristiklerle girişimcilik niyeti arasında anlamlı ilişkilerin var olduğu kabul edilmektedir. Bu çalışmanın temel amacı da; girişimcilikle ilişkilendirilen psikolojik özellikler ve girişimcilik niyeti arasındaki ilişkiler konusunda ampirik kanıt sağlamaktır.

II. TEORİK ÇERÇEVE

II.1. Girişimcilikle İlişkilendirilen Psikolojik Karakteristikler

Girişimcilik sosyal ve kültürel bir olgudur. Bu nedenle farklı sosyo-kültürel özelliklere sahip toplumlarda farklı

girişimcilik özellikleri önem kazanmaktadır. Girişimciler her şeyden önce insan olarak yaşadıkları sosyo-ekonomik ortamın bir ürünüdür. Aynı zamanda girişimcilik bazı özelliklerin bir bileşimidir. Literatürde tanımlanmış pek çok girişimci karakteristik mevcuttur. Bunlardan bazıları:

- Başarma ihtiyacı (McClelland, 1961; Ahmed, 1985; Perry vd., 1986; Begley ve Boyd, 1987; Hornaday ve Aboud, 1971; Bozkurt, 2007; Kutanis, 2006; İrmiş vd., 2010);
- İçsel kontrol odağı (Ahmed, 1985; Brockhaus ve Horwitz, 1986; Perry vd., 1986; Hood ve Young, 1993; Begley ve Boyd, 1987; Gatewood vd., 1995; Rotter, 1966; Hornaday ve Aboud, 1971; Budner, 1962)
- Bağımsızlık ihtiyacı ve etkili liderlik (Hornaday ve Aboud, 1971);
- Risk alma tercihi (Liles, 1974; Ahmed, 1985; McClelland, 1961; Akın, 2010; Kutanis, 2006; Başar, 2004; İrmiş vd., 2010);
- Belirsizliğe karşı tolerans (Budner, 1962; Begley ve Boyd, 1987; Schere 1982)
- Yenilikçilik (Drucker, 1998; Arıkan, 2002);
- Kendine güven duyma (Stevenson ve Gumpert 1985; Busenitz ve Barney 1997; Liles, 1974; Akın 2010, Çelik ve Akgemci, 1998; İrmiş vd., 2010);
- Özerklik ihtiyacıdır (Hornaday ve Aboud, 1971; Sexton ve Bowman, 1983, 1986).

II.1.1. Başarma İhtiyacı

Tüm psikolojik özellikler arasında girişimcilikle ilişkili olduğu düşünülen başarma ihtiyacının uzun bir geçmişi vardır (Shaver ve Scott, 1991). Başarı motivasyonu "bir mükemmellik standardı ile rekabete yönelik davranışlar" olarak tanımlanabilir (McClelland, 1953). McClelland'a göre (1961), yüksek başarı ihtiyacı, bireylerin girişimci davranışlarda bulunmasına neden olur. Koh'a (1996: 14) göre yüksek ve güçlü başarma ihtiyacı ile güdülenmiş bireylerin, başarılı olmak için gerekli olan motivasyona sahip olmaları nedeniyle, diğer bireylere nazaran girişimciliğe yönelik davranışları sergilemelerine muhtemel bir sonuç olarak bakılabilir. McClelland (1965), yaptığı uzun dönemli araştırmalarda, yüksek başarma ihtiyacı olan öğrencilerin, yıllar sonra girişimci olduklarını tespit etmiştir. Daha sonra, Begley ve Boyd (1987) ve Johnson (1990), tarafından yapılan çalışmalarda McClelland'ın bulgularını destekler sonuçlara ulaşılmıştır.

II.1.2. Risk Alma

Girişimci kişilik özelliklerinden en önemlisi risk alma eğilimi ya da risk almaya yatkınlıktır. Girişimcilikte de risk almaya yatkın olmak, finansal açıdan zarar tehlikesini ve sosyal açıdan da başarısızlığı göze almak demektir (Kayalar ve Ömürbek, 2007). Bireylerin risk yüklenme istekleri, girişimciliklerinin temel bir özelliği olduğuna yönelik önemli araştırmalar yapılmıştır. Bu araştırmalarda risk yüklenen kişi, başarılı olma ihtimalinin düşük olduğu zamanlarda bile bir işletme kurma fikrini ısrarla takip eden birisi olarak kabul edilmiştir (Brockhaus ve Horwitz, 1986: 29). Girişimci bireylerin riski benimsemiş olmaları, onların her zaman yüksek risk yüklenicileri olduğu anlamına gelmez. Girişimcilik ile ilgili araştırmalar, etkin girişimcilerin ılımlı risk-yüklenenler olduğunu göstermektedir (Shaver ve Scott, 1991: 26). Yapılan çalışmaların bir kısmında, girişimcilerin diğerlerine göre daha fazla risk aldıkları savunulurken, diğer birçok çalışmada da girişimcinin aşırı risk üstlenmesinin bir mit olduğu, bunun yerine, girişimcinin aslında riski yönettiği vurgulanmaktadır (Erdem, 2001: 44).

II.1.3. Proaktif Kişilik

Proaktif kişilik yapısı, kişilerin kendi davranışlarıyla çevrelerini ve olayları etkileyebileceklerini ve bunlardan etkilenebileceklerini savunan etkileşimsel çerçeveden ortaya çıkmıştır (Bateman ve Crant, 1993). Proaktif kişiler, farklı aktivitelere katılma, başarılı değişimler gerçekleştirme ve beklentilerin ötesine gidebilme konusunda çok iyi performans gösterirler. Proaktif kişilikte de motivasyonda olduğu davranışsal eğilimlerin içten geldiği düşünülmektedir (Turner, 2003). Proaktif kişiler kendi davranışları sonucunda şartları değiştirebileceklerine dair bir inanç taşırlar. Bu nedenle girişimci eylemlere doğru yönelirler. Rauch ve Frese'ye (2007) göre, farklı kişilik özelliklerinin yanı sıra proaktif kişilik özelliği ile iş kurma ve işte başarılı olarak tanımlanan girişimci davranış arasında bir ilişki söz konusudur. Proaktif kişilerin girişken, fırsatları önceden fark eden ve amaçlarına ulaşana kadar azim ve kararlılık gösteren kişiler oldukları ifade edilmektedir (Gupta ve Bhawe, 2007:3).

II.1.4. Kendine Güven

Gibb (1987) girişimci kişilerin belirsiz durumlarda gizli bir özgüven duygusu taşıdıklarını ifade etmiştir. Bu sebeple kendine güven girişimciler için zorunlu bir öncelik olarak görünmektedir. Bir girişimcinin belirlemiş olduğu hedefleri başarabileceğine inanması gereklidir. Yani girişimci kendi işinde, kendisine saygı duyar ve işi başaracağına dair yeteneklerinin olduğuna inanırsa başarılı olabilir. Kendine güvenenler hassasiyetle takip ettikleri iş programları olan, olayların sonuçlarını kendilerinin etkilediğine inanan bireylerden oluşur.

II.1.5. Belirsizliğe Karşı Tolerans

Belirsizliğe tolerans, rahatsızlık ve tehdit oluşturan koşullara tahammül etmeyi, kabullenebilmeyi içeren, bir özelliktir (Brice, 2002: 38). Girişimcilerin karşılaşılabileceği belirsizlikler, her geçen gün değişen ve gelişen teknolojinin yaratacağı etkiler, iş, kariyer ve güvenlik konusundaki beklentileri şeklinde sıralanabilir. Buna göre, girişimcilerin bu belirsiz koşullara belirli düzeylerde tahammül edebilmesi gerekir. Araştırmalar (Shere, 1982; Sexton ve Bowman, 1985) girişimcilerin diğer kesimlerden daha yüksek belirsizliğe tolerans düzeyine sahip olduğunu göstermektedir.

II.1.6. Psikolojik Karakteristikler ve Girişimcilik Niyeti

Girişimcilik niyeti her şeyden önce bireysel faktörlerle çevresel faktörlerin bir bileşimi olup, bireylerin kendi işini yapma konusundaki istek ve kararlılığı ifade etmektedir (Börü, 2006). Girişimcilik niyeti değişik çalışmalarda (Venkataraman vd., 1990, Hmieleski ve Baron, 2009) hızlı büyüyen bir iş kurmaya yönelik niyet olarak tanımlanmıştır. Yerli çalışmalardan, Erdem (2002), öğrencilerin girişimcilik eğilimlerini ölçmeye yönelik çalışmada, girişimcilik yönünden yeterli olan öğrencilerin, diğer öğrenci grubuna göre, değişik girişimcilik özellikleri açısından, daha yüksek girişimcilik özelliği taşıdığını tespit etmiştir. Börü'nün (2006) işletme bölümü öğrencilerinin girişimcilik eğilimleri üzerine yaptığı araştırmada öğrencilerin büyük kısmının ve özellikle kendi işini kurmak isteyenlerin girişimcilik özelliklerini taşıdıkları ve girişimcilik eğilimine sahip oldukları ortaya çıkmıştır. Crant (1996: 42) 181 üniversite öğrencisi üzerinde yaptığı araştırma sonucunda girişimcilik eğiliminin cinsiyet, eğitim, girişimci bir aileye sahip olma ve proaktif bir kişiliğe sahip olma gibi özelliklerle önemli derecede ilişkili olduğunu ortaya koymuştur. Cinsiyet, aile, girişimcilik deneyimi, eğitim düzeyi ve yaşın girişimcilik eğilimi üzerinde doğrudan bir etkiye sahip olduğu tespit edilmiştir (Hatten ve Ruhland, 1995; Wang ve Wong, 2004). Altınay ve arkadaşlarının (2012) İngiltere'de üniversite öğrencilerinin girişimcilik niyeti üzerinde aile geçmişinin ve psikolojik özelliklerin etkisini inceledikleri araştırma sonuçları yeni bir iş kurma niyetini yenilikçiliğin ve girişimci aile geçmişinin olumlu etkilediğini göstermiştir.

III. ARAŞTIRMA METODOLOJİSİ VE UYGULAMALAR

Bu bölümde, Mehmet Akif Ersoy üniversitesinde yönetim bilişim sistemleri bölümü öğrencileri üzerinde yapılan araştırmanın bulgularına dayanılarak girişimcilikle ilişkilendirilen psikolojik özelliklerden başarıma ihtiyacı, risk alma, proaktif kişilik, kendine güven ve belirsizliğe karşı tolerans ile girişimcilik niyeti değişkenleri incelenmiştir.

III.1. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Çalışma; girişimcilikle ilişkilendirilen psikolojik özellikler ve girişimcilik niyeti arasındaki ilişkilerin daha iyi anlaşılmasına katkı sağlayacaktır. Araştırmanın amacı; girişimcilik niyeti ile başarıma ihtiyacı, risk alma, proaktif kişilik, kendine güven ve belirsizliğe karşı tolerans arasında bir ilişkinin bulunup bulunmadığı, varsa bu ilişkinin yönü ve şiddetinin ne olduğunun tespit edilmesidir.

III.1. Araştırmanın Kapsamı

Yapılan bu çalışmada ana kütle olarak Mehmet Akif Ersoy üniversitesi yönetim bilişim sistemi bölümü öğrencileri seçilmiştir. 2013-2014 akademik yılında öğrenci işlerinden edinilen bilgiye göre yönetim bilişim sistemleri bölümünde toplam 410 öğrencisi bulunmaktadır. Araştırma bu evren üzerinden basit tesadüfi örnekleme yoluyla seçilen %95 güvenirlilikte 229 öğrenci üzerinde yürütülmüştür.

III.2. Araştırmanın Kısıtları

Her sosyal nitelikli araştırmada olduğu gibi, bu araştırmada da birtakım kısıtlarla karşılaşmıştır. Bu sebeple varılacak sonuçlar ve bunlara dayalı olarak yapılacak yorumların ihtiyatla ve dikkatle değerlendirilmesi gerekir. Buna göre, araştırmanın kısıtları aşağıdaki gibi sıralanabilir:

- Araştırmanın sadece Bucak Zeliha Tolunay Uygulamalı Teknoloji ve İşletmecilik Yüksekokulu yönetim bilişim sistemleri bölümü öğrencileri ile sınırlandırılması.
- Araştırmada sadece anket tekniğinin kullanılması, mülakat, gözlem, odak grup görüşmesi gibi nitel araştırma yöntemleri ile desteklenmemesi.
- Katılımcılar, çeşitli dış ya da iç etkilerle sorulara doğru cevaplar vermeyebilirler. Anket formlarında araştırmanın bilimsel içerikli olduğu izah edilmiş olsa da, kimi öğrenciler kendileri için olumsuz sonuçlar doğurabileceği endişesi ile sorulara gerçek dışı yanıtlar vermiş olabilir.
- Araştırmanın zaman darlığı ve maliyeti de dikkate alınarak nispeten küçük bir örneklem üzerinde yapılmış olduğu, bu sebeple araştırma grubunun geneli temsil etme yeteneğinin sınırlı olacağı ve sonuçların genellenemeyeceği göz önüne alınmalıdır.

III.3. Araştırmanın Hipotezleri

Bu araştırmada başarıma ihtiyacı, risk alma, proaktif kişilik, kendine güven, belirsizliğe karşı tolerans bağımsız değişkenler; girişimcilik niyeti ise bağımlı değişken olarak seçilmiştir (Tablo 1). Burada bağımlı ve bağımsız

değişkenler arasındaki ilişkiler (pozitif veya negatif) araştırılmış ve ölçülmüştür. Bu konu ile ilgili olarak hipotezler geliştirilmiş ve bu hipotezlerin doğrulukları ve hipotezlerin desteklenip desteklenmediği araştırılmıştır. Değişkenlerin birlikte değişip değişmedikleri, birlikte bir değişme varsa bunun nasıl olduğu öğrenilmeye çalışılmış ve korelasyon türü ilişkiler aranmıştır. Araştırmada geliştirilen hipotezler şunlardır:

- H₁: Başarma ihtiyacı ile girişimcilik niyeti arasında pozitif bir ilişki vardır.
H₂: Risk alma eğilimi ile girişimcilik niyeti arasında pozitif bir ilişki vardır.
H₃: Proaktif kişilik ile girişimcilik niyeti arasında pozitif bir ilişki vardır.
H₄: Belirsizliğe karşı tolerans ile girişimcilik niyeti arasında pozitif bir ilişki vardır.
H₅: Kendine güven duygusu ile girişimcilik niyeti arasında pozitif bir ilişki vardır.

Tablo 1. Bağımlı ve Bağımsız Değişkenler

Bağımsız Değişken (Neden)	X
Başarma ihtiyacı	X ₁
Risk alma	X ₂
Proaktif Kişilik	X ₃
Kendine güven	X ₄
Belirsizliğe karşı tolerans	X ₅
Bağımlı Değişken (Sonuç)	Y
Girişimcilik Niyeti	Y

III.4. Araştırmada Kullanılan Soru Seti

Araştırmada iki bölümden oluşan bir soru formu kullanılmıştır. Soru formunun birinci bölümündeki demografik sorular konuyla ilgili literatürden (Koh, 1996; Matthews ve Moser, 1996; Mueller, 2004; Gürol ve Atsan, 2006) derlenerek oluşturulmuştur. Bu bölümde, öğrencilerin cinsiyet, bölüm, sınıf, girişimcilik dersi alma durumu, mesleki idealleri ile ilgili kapalı uçlu sorular (11 adet) yer almaktadır. Anketin ikinci bölümünde öğrencilerin başarma ihtiyacı (5), risk alma (7), proaktif kişilik (6), kendine güven (4), belirsizliğe karşı tolerans (2) ve girişimcilik niyetini (8) belirlemeye yönelik olmak üzere 5'li Likert tipi (5: Tamamen katılıyorum... 1: hiç katılmıyorum) ölçek ile hazırlanan toplam 32 ifade yer almaktadır. Araştırmada proaktif kişiliği ölçmek için 6 maddeden oluşan soru seti kullanılmıştır. Bateman ve Crant tarafından (1993) geliştirilen 17 maddelik proaktif kişilik ölçümü kültürlerarası geçerliliğinin test edildiği bir çalışmada (Claes ve ark., 2005) 6 maddenin çıkması; bunlardan 5'inin Türkiye'deki bulgularla paralel olması kullanılan ölçümü tutarlı ve anlamlı kılmaktadır. Kendine güven ve belirsizliğe karşı tolerans ilgili önermeler İşcan ve Kaygın'ın (2011) çalışmalarında kullandıkları soru setinden elde edilmiştir. Risk alma eğilimini belirlemeye yönelik sorular Alpkan, Keskin ve Zehir (2002) tarafından kullanılmış önermelerdir. Başarma ihtiyacı ile ilgili önermeler ise; Ören ve Bıçkes (2011) tarafından yapılan çalışmadan alınmıştır. Girişimcilik niyetini belirlemeye yönelik önermeler oluşturulurken Liñan ve Chen (2007) ile Koh'un (1996) yaptığı çalışmadan yararlanılmıştır.

III.5. Araştırmanın Örneklemine İlişkin Bulgular

Araştırmaya katılanların demografik özelliklerine ilişkin sonuçlar Tablo 2'de verilmiştir. Buna göre; katılımcıların % 53,7'si kız, % 46,3'ü erkek öğrencilerden oluşmaktadır. Araştırmada üniversitede girişimcilik dersi almış olanların oranı % 34,5'dir. Katılımcıların daha önce girişimcilik faaliyetinde bulunma durumları incelendiğinde yaklaşık % 70'i hayır yanıtını verirken, yaklaşık % 30'u evet yanıtını vermiştir. Araştırmaya katılanların % 48,9'unun ailesinde girişimci bulunmaktadır. Yine ankete katılanların % 48,9'unun kendine ait bir iş fikri vardır.

Tablo 2. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Demografik Özellikleri

		f	%
Cinsiyet	Kız	123	53,7
	Erkek	106	46,3
Üniversitede Girişimcilik dersi alma durumu	Evet	79	34,5
	Hayır	150	65,5
Girişimcilik faaliyetinde bulunma durumu	Evet	68	29,7
	Hayır	161	70,3
Ailede Girişimci bulunma durumu	Evet	112	48,9
	Hayır	117	51,1
Kendine ait bir iş fikrinin bulunma durumu	Evet	112	48,9
	Hayır	117	51,1
Toplam		229	100

III.6. Araştırmada Kullanılan Soru Setine Yönelik Bulgular

Araştırmada kullanılan veriler içindeki uç değerler tespit edilerek düzeltilmiştir. Eksik veriler belirlenerek "series mean" yöntemi ile bu eksik veriler tamamlanmıştır. Böylelikle normal sonuçların elde edilmesi sağlanmış ve sonuçların doğruluğu güçlendirilmiştir. Verilerin normal dağılımını görebilmek için "Q-Q Plot" ve "detrended" normallik grafiklerine bakılmıştır. Ayrıca $n > 29$ olduğu için Kolmogorov-Smirnov testleri yapılmıştır. Test sonucunda Kolmogorov-Smirnov değerleri 0,05 değerinden büyük çıktığı için verilerin normal dağılım gösterdiği görülmüştür.

Tablo 3. KMO ve Bartlett's Test

Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy.		0,876
Bartlett's Test of Sphericity	Approx. Chi-Square	3059,915
	Df	496
	Sig.	0,000

Tablo 4. Değişkenlerine Ait Faktör Yükleri

Değişkenler	Sorular	Bileşen
Başarma İhtiyacı (X_1)	BI.2	0,718
	BI.1	0,657
	BI.4	0,623
Proaktif Kişilik (X_3)	PA.6	0,682
	PA.1	0,675
	PA.5	0,671
	PA.4	0,642
	PA.3	0,611
	PA.2	0,526
Kendine Güven (X_4)	KG.1	0,730
	KG.3	0,650
	KG.2	0,645
Belirsizliğe Karşı Tolerans (X_5)	BT.1	0,660
	BT.2	0,611
Girişimcilik Niyeti (Y_1)	GN.4	0,878
	GN.5	0,857
	GN.3	0,790
	GN.8	0,754
	GN.7	0,725
	GN.2	0,721
	GN.6	0,658
	GN.1	0,623

Rotasyon Yöntemi: Kaiser Normalizasyonu ile Varimax.

Rotasyon 5 iterasyonda sonuçlanmıştır.

Veri setinin faktör analizi için uygun olup olmadığının belirlemek için Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ve Bartlett testleri uygulanmıştır. Araştırmada KMO değeri 0,876, Bartlett küresellik testinde Sig. Değeri ise 0,000 olarak elde edilmiştir (Tablo 3). KMO değeri 0,50'yi geçtiğinden ve Bartlett's testinde Sig. değeri anlamlı olduğundan veri seti faktör analizi için uygun bulunmuştur. Açıklanan toplam varyans tablosunda özdeğer istatistiği 1'den büyük olan beş faktör söz konusudur (Tablo 4). Elde edilen beş faktör, toplam varyansın % 59,29'unu açıklamaktadır. Yapılan faktör analizinde risk almaya ait soru seti faktör olarak gruplanmamıştır. Araştırmada kullanılan tüm soru seti için yapılan güvenilirlik analizinde Cronbach alfa değeri 0,882 olarak elde edilmiştir. Grupların güvenilirlik analizi sonuçları ise Tablo 5'de gösterilmiştir.

Tablo 5. Soru Setine Ait Güvenilirlik Analizi Sonuçları

Değişkenler	İfade Sayısı	Cronbach's Alpha
Başarma ihtiyacı	5	0,635
Proaktif kişilik	6	0,818
Kendine güven	4	0,712
Belirsizliğe karşı tolerans	2	0,533
Girişimcilik niyeti	8	0,903

Yapılan korelasyon analizi ile değişkenler arasında ileri sürülen ilişkilerin varlığı test edilmiştir (Tablo 6).

Tablo 6. Değişkenler Arası Korelasyon Matrisi

Değişkenler	Y	X ₁	X ₃	X ₄	X ₅
Y Girişimcilik Niyeti	1,000				
X ₁ Başarma İhtiyacı	0,295*	1,000			
X ₃ Proaktif Kişilik	0,418**	0,233*	1,000		
X ₄ Kendine Güven	0,335**	0,218**	0,410**	1,000	
X ₅ Belirsizliğe Karşı Tolerans	0,310*	0,141*	0,280*	0,375**	1,000

Pearson Correlation (Korelasyon) ve Sig. (Anlamlılık)
 **. Korelasyon, $r=0,01$ seviyesinde anlamlı (çift yönlü)
 *. Korelasyon, $r=0,05$ seviyesinde anlamlı (çift yönlü)

Tablo 6'ya bakıldığında;

- Öğrencilerin "başarma ihtiyacı" ile "girişimcilik niyeti" arasında %95 anlamlılık düzeyinde anlamlı bir ilişkinin olduğu görülmektedir.
- Öğrencilerin "proaktif kişilik" ile "girişimcilik niyeti" arasında %99 anlamlılık düzeyinde anlamlı bir ilişkinin olduğu görülmektedir.
- Öğrencilerin "kendine güven" ile "girişimcilik niyeti" arasında %99 anlamlılık düzeyinde anlamlı bir ilişkinin olduğu görülmektedir.
- Öğrencilerin "belirsizliğe karşı tolerans" ile "girişimcilik niyeti" arasında %95 anlamlılık düzeyinde anlamlı bir ilişkinin olduğu görülmektedir.

Tablo 7 araştırmada geliştirilen hipotezlere ilişkin sonuçları göstermektedir.

Tablo 7. Hipotezlere İlişkin Sonuçlar

Hipotezler	Sig.	K/R
H ₁ : Başarma ihtiyacı ile girişimcilik niyeti arasında pozitif bir ilişki vardır	0,295*	K
H ₂ : Risk alma eğilimi ile girişimcilik niyeti arasında pozitif bir ilişki vardır.	-	R
H ₃ : Proaktif kişilik ile girişimcilik niyeti arasında pozitif bir ilişki vardır	0,418**	K
H ₄ : Belirsizliğe karşı tolerans ile girişimcilik niyeti arasında pozitif bir ilişki vardır	0,310*	K
H ₅ : Kendine güven duygusu ile girişimcilik niyeti arasında pozitif bir ilişki vardır	0,335**	R

* K: Kabul, R: Ret

IV. SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışma ile girişimcilikle ilişkilendirilen psikolojik özelliklerden başarma ihtiyacı, risk alma eğilimi, belirsizlik toleransı, proaktif kişilik ve özgüven ile öğrencilerin girişimcilik niyetleri arasında anlamlı pozitif bir ilişkinin olup olmadığı araştırılmak istenmiştir. Araştırmanın belirlenen amaç kapsamında oluşturulan beş hipotezden dördü kabul edilmiştir. Buna göre; öğrencilerin "başarma ihtiyacı" ve "belirsizlik toleransı" ile "girişimcilik niyeti" arasında %95 anlamlılık düzeyinde anlamlı bir ilişkinin olduğu görülmektedir. Yine sonuçlara göre öğrencilerin "proaktif kişilik" ve "kendine güven" ile "girişimcilik niyeti" arasında %99 anlamlılık düzeyinde anlamlı bir ilişkinin olduğu tespit edilmiştir. Araştırma sonucunda elde edilen bulgular literatürde yer alan çalışmalarla uyumludur. Araştırma sonuçları bu konuda çalışan akademisyen ve uygulamacılara üniversite öğrencilerinin girişimcilikle ilişkilendirilen psikolojik özellikleri ve girişimcilik niyetleri konusunda güncel bilgi sağlayacak ve ileride yapılacak araştırmalarda farklı boyutların ve ilişkilerin araştırılmasına sebep olabilecektir. Elde edilecek verilerin üniversite öğrencilerinin girişimci olma niyetlerinin oluşmasında literatürdeki psikolojik karakteristiklerin etkisi açıklanabilecektir. Böylelikle üniversiteler dışında girişimci olmak isteyen kişilere yönelik eğitim hizmeti veren İŞKUR, KAGİDER benzeri örgütler için yararlanılabilecek bir veri tabanı oluşturulabilecektir. Sonuç olarak, girişimcilik niyeti ve girişimcilikle ilişkilendirilen özellikler arasındaki öğrencilerin gerçek davranışlarını

test etmeye yönelik daha fazla araştırma yapmak faydalı olacaktır. Aynı alanda ve çevrede daha çok araştırma yapmaya ihtiyaç vardır.

KAYNAKÇA

- Ahmed, S. U. "nAch, risk-taking propensity, locus of control and entrepreneurship", *Personality and Individual Differences*, 6(6), 1985, 781-782.
- Akın, A. "İnsan Sermayesi Kaynakları Açısından Girişimci Özellikleri (Anadolu Girişimcileri Üzerine Bir Araştırma)", *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı 26, 2010, 8-22.
- Alpkan, L., Keskin, H. ve Zehir, C. "Girişimcilik Hisleriyle Girişimcilik Potansiyeli Arasındaki İlişki: Gebze ve Civarındaki Girişimciler Üzerine Bir Saha Araştırması", 21. Yüzyılda KOBİ'ler: Sorunlar, Fırsatlar ve Çözüm Önerileri, Doğu Akdeniz Üniversitesi İşletme Fakültesi, K.K.T.C., 03-04 Ocak, 2002.
- Altınay, L., Madanoglu, M., Daniele, R. ve Lashley, C. "The influence of family tradition and psychological traits on entrepreneurial intention", *International Journal of Hospitality Management*, 31(2), 2012, 489-499.
- Ankan, S. Girişimcilik Temel Kavramlar ve Bazı Güncel Konular, Siyasal Kitabevi, Ankara, 2002.
- Başar, M. "Girişimcilik ve Girişimcinin Özellikleri", içinde Yavuz Odabaşı (ed.) *Girişimcilik*, Eskişehir, Açık Öğretim Fakültesi Yayını No:824, 2004.
- Bateman, T. S. ve Crant, J. M. "The proactive component of organizational behavior: A measure and correlates, *Journal of Organizational Behavior*, Vo.14, 1993, 103-118.
- Begley, T.M. ve Boyd, D. P. "Psychological characteristics associated with performance in entrepreneurial firms and smaller businesses", *Journal of Business Venturing*, 2, 1987, 79-93.
- Bozkurt, Ö. "Girişimcilik Eğiliminde Kişilik Özelliklerinin Önemi", *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 1(2), 2007, 93-111.
- Börü, D. Girişimcilik Eğilimi Marmara Üniversitesi İşletme Bölümü Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma, Marmara Üniversitesi Yayın No: 733, Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayın No: 21, İstanbul, 2006.
- Brice, J. "The Role of Personal Dimension and Occupational Preferences on The Formation of Entrepreneur Intention", Unpublished Doctorate Dissertation, Department of Management and Information Systems, Mississippi State University, 2002, p.1-469
- Brockhaus, R. H. ve Horwitz, P. S. "The Psychology of The Entrepreneur", *The Art and Science of Entrepreneurship*, Bollinger Publishing Company, Massachuset, Review, 13(3), 1986, 442-453.
- Budner, S. "Intolerance of ambiguity as a personality variable", *Journal of personality*, 30, 1962, 29-50.
- Busenitz, L.W. ve Barney, J. "Differences between entrepreneurs and managers in large organizations: biases and heuristics in strategic decision-making", *J. Bus. Venturing*, Vol. 12, 1997, 9-30.
- Claes, R., Beheydt, C. ve Lemmens, B. "Unidimensionality of Abbreviated Proactive Personality Scales across Cultures", *Applied Psychology: An International Review*, 54 (4), 2005, 476-489
- Crant, J. M. "The Proactive Personality Scale as a Predictor of Entrepreneurial Intentions", *Journal of Small Business Management*, July, 1996, 42-49.
- Çelik, A. ve Akgemci, T. Girişimcilik Kültürü ve KOBİ'ler, Konya, Nobel Yayın Dağıtım, 1998.
- Çiçek, R. ve Duma, U. "Meslek İdealleri Ve Girişimcilik Niyetleri", *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9 (17), 2012, 17-31.
- Drucker, P. F. "The Discipline Of Innovation", *Harvard Business Review*, Volume 76, Issue 6, 1998, 149-160.
- Erdem, F. "Girişimcilerde Risk Alma Eğilimi ve Belirsizliğe Tolerans İlişkisine Kültürel Yaklaşım", *Akdeniz Üniversitesi İİ.B.F. Dergisi*, (2), 2001, 43-61.
- Erdem, F. "Girişimcilik Eğilimine Sahip Üniversite Öğrencilerinin Başarma İhtiyacı ve Kontrol Odağı Özelliklerine Yönelik Bir Araştırma", 10.Ulusal Yönetim ve Organizasyon Kongre Bildiri Kitabı, 2002, 913-920
- Gatewood, E.J., Shaver, K. G. ve Gartner, W. B. "A longitudinal study of cognitive factors influencing start-up behaviors and success at venture creation", *Journal of Business Venturing*, Vol. 10, 1995, 371-391
- Gibb, A. A. "Enterprise Culture - its meanings and implications for education and training", *Journal of European Industrial Training*, 11 (2), 1987, 2-38.
- Gupta, V. K. ve Bhawe, N. M. "The influence of proactive personality and stereotype threat on women's entrepreneurial intentions", *Journal of Leadership Organizational Studies*, 13(4), 2007, 73-85.
- Gürol, Y. Ve Atsan, N. "Entrepreneurial characteristics amongst university students: Some insights for entrepreneurship education and training in Turkey", *Education and Training*, 48(1), 2006, 25-38.
- Hatten, T. S. ve Ruhland, S. K. "Student Attitude Toward Entrepreneurship as Affected by Participation in an SBI Program", *Journal of Education for Business* 70(4), 1995, 224-7.
- Hisrich, R. D. ve Peters, M. P. *Entrepreneurship*, McGraw-Hill Higher, Education, 2002.
- Hmieleski, K. M. ve Baron R. A. "Entrepreneur's optimum and new venture performance: A social cognitive perspective", *Academy of Management Journal*, 52 (3), 2009, 473-488.
- Hood, J.N. ve Young, J. E. "Entrepreneurship's area's of development: a survey of top executives in successful firms", *Journal of Business Venturing*, 8(1), 1993, 115-135.
- Hornaday, J.A. ve J. Aboud "Characteristics of successful entrepreneurs", *Personnel Psychology*, Vol. 24, 1971, 141-153
- İrmiş, A., Durak, İ. ve Özdemir, L. Girişimcilik Kültürü Anadolu Girişimciliğinden Örnekler, Bursa, Ekin Yayınları, 2010.
- İşcan, Ö. F. ve Kaygın, E. "Potansiyel Girişimciler Olarak Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Eğilimlerini Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma", *Organizasyon Ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, Cilt 3, Sayı 2, 2011, 275-286.
- Johnson, B. "Toward a Multidimensional Model of Entrepreneurship: The Case of Achievement Motivation and The Entrepreneurs", *Entrepreneurship Theory and Practice*, 1990, 14:39
- Kayalar, M., Ömürlük, N. "Girişimci Adaylarının Risk Almaya Yatkınlık Özelliğinin Cinsiyet Bağlamında İncelenmesi", *Atatürk*

- Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, S.1, C.: 21, Ocak, 2007, 185-200
- Koh, H. C. "Testing hypotheses of entrepreneurial characteristics: A study of Hong- Kong MBA students", *Journal of Managerial Psychology*, 11 (3), 1996, 12-25.
- Krueger, N. F. Reilly, M. D. ve Casrud, A. "Competing models of entrepreneurial intentions". *Journal of Business venture*, 15(5-6), 2000, 411-432.
- Kutanis, R. Ö. Girişimci Kadınlar, Sakarya, Değişim Yayınları, 2006.
- Liles, P.R. New business venture and the entrepreneur. Irwin, Homewood, 1974.
- Linan, F. ve Chen, Y. Testing the Entrepreneurial intention model on a two-country sample. University of Sevil, 2007.
- Matthews, C. H. ve Moser, S. B. "A longitudinal investigation on the impact of family background and gender on interest in small firm ownership", *Journal of Small Business Management*, 34(2), 1996, 29-43.
- McClelland, D. "N achievement and Entrepreneurship: A Longitudinal Study", *Journal of Personality and Social Psychology*, 1, 1965, 389-392
- McClelland, D.C. The Achievement Motive. New York: Appleton-Century-Crofts, 1953.
- McClelland, D.C. The Achieving Society, Princeton: D. Van Nostrand, 1961.
- Mueller, S. L. "Gender gaps in potential for entrepreneurship across countries and cultures", *Journal of Developmental Entrepreneurship*, 9(3), 2004, 199-220.
- Nwankwo, B. E., Kanu, G. C., Marire, M. I., Balogun, S. K. ve Uhiara, A. C. "Gender-Role Orientation And Self Efficacy As Correlates Of Entrepreneurial Intention", *European Journal of Business and Social Sciences*, 1 (6), 2012, 09-26
- Opoku-Antwi, G. L., Amofah, K., Nyamaah-Koffuor, K. ve Yakubu, A. "Entrepreneurial Intention Among Senior High School Students in the Sunyani Municipality", *Int. Rev. of Management and Marketing*, 2(4), 2012, 210-219.
- Ören, K. ve Bıçkes, M. "Kişilik Özelliklerinin Girişimcilik Potansiyeli Üzerindeki Etkileri (Nevşehir'deki Yüksek Öğrenim Öğrencileri Üzerinde Yapılan Bir Araştırma)", *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi* 16 (3), 2011, 67-86.
- Perry, C., MacArthur, R. ve Cunnington, B. "Need for achievement and locus of control of Australian small business owner-managers and super entrepreneurs", *International Small Business Journal*, 4 (4), 1986, 55-64.
- Rauch, A. ve Frese, M. "Let's put the person back into entrepreneurship research: A meta-analysis on the relationship between business owners personality traits, business creation, and success", *European Journal of Work and Organizational Psychology* 16, 2007, 353- 385.
- Rotter, J.B. "Generalized expectancies for internal versus external control of reinforcement", *Psychol Monographs: genarel and applied*, 80(1), 1966, 1-28
- Schere, J. "Tolerance of ambiguity as a discriminating variable between entrepreneurs and managers". In: *Academy of Management Best Paper Proceedings*, 1982, 404-408.
- Sexton, D. L. ve Bowman, N. B. "The entrepreneurs: A Capable Executive and More", *Journal of Business Venturing*, 1(1), 1985, 129-141.
- Sexton, D.L. ve Bowman, N. B. "Comparative Entrepreneurship Characteristics of Students". In J. Hornaday, J. Timmons, & K. Vesper (Eds.), *Frontiers of Entrepreneurship Research*. Wellesley, MA: Babson College: 1983, 465-478.
- Sexton, D.L. ve Bowman, N. B. Validation of a Personality Index: Comparative Psychological Characteristics Analysis of Female Entrepreneurs, Managers, Entrepreneurship Students and Business Student. In R. Ronstadt, J. Hornaday, R. Peterson & K. Vesper (Eds.), *Frontiers of Entrepreneurship Research*. Bobson Collage, Wellesley, M.A, 1986.
- Shaver, K. G ve Scott, L. R. "Person, Process, Choice: The Phsychology of New Venture Creation", *Enrepreneur Theory and Practice*, Vol. 16, Number 2, 1991.
- Stevenson, H.H. ve Gumpert, D.E. "The Heart of Entrepreneurship", *Harv. Bus. Rev.*, 63(2), 1985, 85-94
- Tajeddini, K. ve Mueller, S. L. Entrepreneurial characteristics in Switzerland and the UK: a comparative study of techno-entrepreneurs. *Journal of International Entrepreneurship*, 7(1), 2009, 1-25.
- Turner, E. J. Proactive Personality And The Big Five As Predictors of Motivation to Learn", *Doctor Thesse*, Old Dominion University, Norfolk, VA., 2003.
- Venkataraman, S., Van de Ven, A., Buckeye, J. ve Hudson, R. "starting up the turbulent environment a process model of failure among firms with high customer dependence", *journal of business venturing*, 5(5), 1990, 277-295.
- Wang, K. C. ve Wong, P. "Entrepreneurial Interest of University Students in Singapore", *Technovation*, 24, 2004, 163-172.
- Zain, Z. M., Arkam, A. M. ve Ghani, E. K. "Entrepreneurship Intention Among Malaysian Business Students", *Canadian Social Science*, 6 (3), 2010, 34-44.